

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

2
РБ276

Двуседмичникът за литература, изкуство, наука и обществен живот

12-13

Излиза два пъти в месеца, освен през юлий и август. Ръкописи назад не се връщат. Всичко да се изпраща на адрес: ул. „Оборище“ № 6 — Варна. Пощенска чекова сметка 7941.

Редакторъ БОРИСЪ ЧЕРНЕВЪ

Годишен абонаментъ 50 лв., за чужбина 80 лв.

Варна, 1 май 1943—II

Обявления по 10 лв. на кв. см., а въ хрониката 20 лв. на редъ. На настоятели специални отстъпки.

ПИСАТЕЛЯ И ОБЩЕСТВЕНИКА ТОДОРЪ Г. ВЛАЙКОВЪ ПОЧИНА

Април, 1876!

Дядо Влайковъ

Смъртта отведе в своите селения и патриарха на българските писатели в светлите дни на бодрата пролет. Наистина, в последно време дядо Влайковъ се чувствуваше изтощен, но неговата смърт обаче никой не чакаше. Та той

присъствуваше преди няколко дни почти на всъко културно тържество и кръстосваше шумните улици на краковската столица. Пролетта бѣ събудила и въ неговата душа пълни и радостни тревълнения. Живѣеше той — исполниския дядъ въ нашата художествена литература — съ радостна тръпка и благоговейно гледане какъ крепне свѣтлата бднина на народа, за който цѣлъ животъ е работилъ и творилъ, когото обичаше чисто и просто, дълбоко и безкрайно.

Обичъ, безбръжна обичъ трепти въ неговитъ разкази и спомени къмъ земята и народа ни — къмъ всичко и всички!

Неговото сърдце всецѣло е отдадено на народа.

А все затова дядо Влайковъ е истински народенъ писателъ, макаръ че неговото литературно дѣло стои като осамотена гранитна скала въ нашата художествена литература. До края на своя земенъ пътъ той остана омагьосанъ отъ родната земя: при нея намира първичния свой елементъ, тя е която храни неговата духовна шедростъ. И цѣлятъ си художественъ материалъ е почерпилъ изключително отъ рудника, който драговолю му предлага това родно свѣтилище. Свѣтътъ, животътъ и човѣкътъ имъ е даденъ веднѣжъ завинаги отъ спомена, впечатлението и преживѣнето въ тая благословена земя. И чрезъ нея дядо Влайковъ е изяснилъ смисъла на човѣшкото битие.

Роденъ и отразенъ въ тихото подбалканско градче Пирдопъ презъ лѣто Господне хилядо осемстотинъ шестдесетъ и пето, отдавъ нему цѣта на своята младостъ, дядо Влайковъ въ своето литературно творчество, пълно и широко, влила интимни чувства, тревоги и размисли, тѣсно свързани съ живия споменъ за родното мѣсто. Затова яскъва неговата творба е една чиста и искрена изповѣдь, въ която навсѣкжде се разкрива човѣка съ неговитъ пориви и страсти, съ морала на срѣдата, но заедно съ това вѣчна драма на човѣшкото съществуване въ борбата за добруване. А борчеството на дядо Влайковъ е борчеството на народнитъ ни просвѣтителъ. Неговото здраво гражданско съзнание получи възмездие всенародната признателностъ къмъ огромното му дѣло. Народническото си дѣло, което дядо Влайковъ завеща на българския народъ, ще бѣде истинско ръководно начало на иднитъ поколения, ще бѣде образецъ, че въ него е разрешена свѣтъста му на гражданинъ и вѣренъ синъ на своя любимъ народъ.

Но всѣкога, когато се говори за широка народническа дейтелностъ на дядо Влайковъ, дължни сме да подчертаемъ, че той е родоначалникъ на кооперативното дѣло у насъ. Той положи основи на първата кооперация въ с. Мирково, пирдопско. И съ това именно той даде живъ примѣръ на своитъ събратя какъ писателъ трѣбва да държи здрава връзка съ живота и чрезъ творчеството си дѣло да бѣде въ услуга на своя народъ.

Дѣлото на дядо Влайковъ въ нашата художествена литература е дѣло на първия истински реалистъ и родоначалникъ на художествения реализъмъ у насъ. Той е първия истински битовъ писателъ, какъвто си остана до своята кончина.

Дълбоко се прекланяме предъ свѣтлото дѣло на дядо Влайковъ и даваме тържественъ обетъ, че неговия духъ ще грѣе въ нашитъ души!

Димитър Добревъ

Тодоръ Г. Влайковъ е значителенъ белетристъ отъ последнитъ десетилѣтия на XIX вѣкъ, достоенъ представителъ на онова поколѣние наши писатели, които живѣеха съ пълно съзнание за мисията на своята творческа

Владимиръ
Димитровъ
Майстора

Момиче отъ
Кюстендилско

работа, съ художически и общественъ усѣтъ и съ вѣра въ доброто, истината и неподправената красота. Тия наши писатели отъ онова поколѣние ни оставиха художествени произведения много близки до тогавашната съвременностъ и затова тия писатели заслужаватъ наистина да носятъ името национални писатели. Тѣ всички отразяватъ духа на своето време, близки сж до бита, до идеалитъ и до нравствения и икономически кризисъ на своя народъ, безъ разлика на съсловие и обществено положение. Деца на еснафството, тѣ израстнаха като синове на народа и подкрепиха съ творчеството си неговото примитивно и идилично битие, настрѣхнало предъ вълнитъ на нахлуващата култура. И тия писатели послужиха като връзка между залѣзващия примитивенъ животъ и възходящата цивилизация.

Единъ отъ тия писатели е покойниятъ вече Т. Г. Влайковъ.

Влайковъ е роденъ въ Пирдопъ на 13 февруари 1865 г. Мѣстната и семейната срѣда е указала твърде голѣмо влияние върху развитието на малкия Тодоръ, който отъ майка си е наследилъ любовта си къмъ хората. А живота въ родния му градъ е протичалъ тихо и спокойно, защото Пирдопъ е билъ запазенъ отъ буритъ на голѣмитъ народни движения. Тукъ не сж се кръстосвали страститъ на националнитъ борби. Затова и населението е могло да се отдале спокойно на работа, безъ страхъ отъ катастрофи.

Първоначалното си образование е получилъ въ родния си градъ. Но той още отъ малкъ е чѣлъ съветовѣта на Вазова, известитъ на Блъскова, които сж дали първитъ подтци у него за писателство. Въ 1878 г. постѣпва ученикъ въ II класъ на софийската гимназия. Чѣлъ е много рускитъ писатели и украинцитъ Шевченко, Марко Вовчокъ, които оказватъ голѣмо влияние върху неговото творчество.

Следъ завършването на гимназията, той заминава, за да учи

не представа да се занимава съ писателство и въ Русия. Кждето написва една отъ най-хубавитъ си повести: „Дѣдовата славчова унука“. Влайковъ не довършва образованието си и се завръща въ България. Става учителъ, после инспекторъ, но навсѣкжде се облъсква съ грубата действителностъ и жестокитъ партизански гонения. Младежката жаръ обаче, да работи не угасва, а тъкмо обратното: промѣнитъ въ политическия животъ го заставятъ да се замисли върху нашата политическа действителностъ и тая действителностъ себужда въ него желание да ѝ се противопостави съ нови идеи. Запознава се съ Найчо Цановъ, Алеко Константиновъ и др. недоволници отъ демократическата партия, оцепватъ се и образуватъ Радикална партия. Влайковъ се заема да изясни идеитъ на новата партия, да разработи теоретично нейното отношение къмъ политическата действителностъ. Задача трудна, но Т. Г. Влайковъ

съ надежда да осъществи принципитъ на партийната програма. Влайковъ е много добъръ публицистъ, общественикъ, политикъ, трибунъ и истински народенъ деецъ, който цѣлъ животъ служи на своята родина и съ перо и съ слово и съ дѣла. И до последния часъ на живота си той не престана да работи. Преглеждаше своитъ стари творби, пишеше спомени, които сж твърде интересни за насъ.

Като публицистъ Влайковъ е честенъ и справедливъ. Той не направи никакви компромиси съ свѣтъста си, перото му е безпопачно, когато трѣбва да похвали истината, себеприцанието и добродетелитъ.

Но всичката обществена, културна и публицистична дейностъ на Влайкова ще остане само като споменъ у тия, които сж живѣли и работили съ него, защото за поколѣнията Влайковъ е и ще си остане винаги даровитъ писателъ. Чисто битовъ писателъ.

Следва на 4-та стр.

Николай Фолъ СИРОМАХЪ ЛАЗАРЪ

Въ дѣното на моряската кръчма край Варненското пристанище седѣха двама рибари — Сиромасъ Лазаръ и неговиятъ приятелъ. Сиромасъ Лазаръ, килналъ каскета си на тила, говорѣше високо и чукаше разгорещено по масата съ юмрукъ. Кръчмата бѣше пълна съ глътка и миризма на скара, а навнѣшъ улицитъ празнуваха съ пѣсни, високоговорители и развѣти знамена влизането на българскитъ войски въ освобождения Добричъ.

— Та казвамъ ти, де, — продължаваше Сиромасъ Лазаръ, — Добричъ е вече свободенъ и това си е! Нѣма лъжа, брей! Ще се върне народа, ще си заживѣе, като нѣкога — свободно, богато... парски!

— Ами ти? — Приятели на Сиромасъ Лазаръ имаше тѣсни зли очи и въ гласа му непрестанно звучеше присмѣхъ.

— И азъ ще се върна, бре. Ти не знаешъ, колко е хубаво по нашия край, затова току се хилишъ. Оная ми ти земя — злато пушка. Шлъпка хвърлишъ, кринче жънешъ, ами! Какво ти кринче — дето г рекли, цѣлъ хамбаръ, ами!

— Е, та какво? — подпита пакъ оня съ малкитъ очи.

— Казвамъ, да знаешъ, каква ни е златна земята... Ти не си ходилъ тамъ, та сигуръ ти се вижда чудно. А пъкъ какви волове... като ги подка-

рамъ — по два по три чифта — такива едни бѣли и едри... Какво да ти кажа — едри като гимии, ами!

Очитъ на Лазаровия приятелъ се напълниха съ зѣлъ смѣхъ и той попита:

— Ами отде ще ги вземешъ ти тия волове... Нали те знамъ, голъ си като вѣже, и ти като мене.

— Азъ казвамъ само бре, ако имашъ! — Аха, ако имаше! То друго.

Сиромасъ Лазаръ изгледа своя приятелъ и, безъ да се засѣга отъ подигравката му, продължи увлѣчено:

— Казвамъ ти пакъ, ти не знаешъ какъвъ е харенъ добитѣкътъ по нашия край, затова току ме подмѣташъ. Какво знаете вие тука — едно солено море и едни талини, дето миршатъ на развалена риба... Още не мога да свикна съ миризмата имъ. А тамъ, брате, е друго. И ония ми ти равни полета... Какво ще ти разправямъ? Жънешъ, жънешъ, изправишъ се, погледнешъ — край нѣма. А вечеръ — като запятъ шурицитъ... Ехъ, трѣбва да ги видишъ нашитъ полета, че тогава да приказвашъ съ мене.

Сиромасъ Лазаръ поржча още едно шишенце и вдигна го високо надъ главата си и звизка:

— Да живѣе свободна Добруджа.

Сякашъ въ отвѣтъ на Лазаровия възгласъ презъ отворената врата на кръчмата нахлу пѣсенъта на минаващитъ тѣпи. Приятелътъ на Сиромасъ Лазаръ се навъси и почна да се чеше задъ ухото, згледанъ замислено и нѣкакъ тъжно предъ себе си:

Тия паметни дни, които въплъщаватъ въ себе си страдалческия гласъ на единъ народъ и великия протестъ срещу човѣшката свобода, не е за насъ събитие, което трѣбва да мине въ страницитъ на историческата хроника като брънка отъ историческото минало.

Съ своя героизмъ, съ своята себеприцаностъ и безкропеленъ патриотизмъ, проявени въ огнената жажда за свободенъ животъ, тия страници ще блѣстятъ като съзвездие, което включва въ себе си величието на единъ призванъ народъ.

Тия епични страници сж документъ, който внедрява въ себе си мждростта на вѣковетъ, свързващи духовната истинностъ отъ борби за отеческа обичъ, въ които като невидима нишка се преплита борческия духъ.

Април, 1876 година! — робска боязнь и страшно малодушие, въ които се люлкатъ помени души. Млади смелчади, на които пулсътъ на кръвта и ритѣтътъ на сърдцето закипяха като димналь огненъ кратеръ, разкъсаха робскитъ вериги, възвестиха зарята и въ кървавия изгрѣвъ на априлското утро димна дулото за първия пукотъ на черешовото топче. И пламна като жертвена клада равното Сръдногорие и димъ потули небесата.

Започна се една велика и жестока борба за свещенитъ права на единъ народъ, по пътя на жертвитъ и страданията, за възкресението на свободата. Потехохарѣки отъ кръвъ по тунитъ поля на Сръдногорието. Балкантъ забуча съ дива яростъ. Настана великъ моментъ на велико изпитание. Храбри и доблестни братя и сестри — отъ стареца до пеленачето, всѣки кжаше отъ себе си за жертвената клада на освобождението.

Април, 1876 година! — китното Сръдногорие — пустошь и развалини. Батакъ и Копривщица — огнени пепелища, оросени съ героиската кръвъ на българскитъ синове, всрѣдъ които блѣстятъ свѣтлитъ и велики имена на Бенковски, Воловъ, Каблешковъ и плеада борци, изгрѣли въ борбата за свобода.

Април, 1876 година! — велика епопея на светата българска земя. Денъ на победата на българската правда, разкъсала робскитъ окопи. Свещенъ заветъ за насъ живитъ, окжпанъ отъ страданията и сълзитъ, изкупенъ въ борбата.

Велика епоха, която блести съ своя блѣсъкъ и бразди въ българската душа славно минало и свѣтло бждеще.

Цочо Байрактаровъ

За нашитъ абонати

Редакцията моли всички абонати, които по една или друга причина още не сж изплатили годишния абонаментъ на „Литературни новини“ да изпратятъ сумата по пощенска чекова сметка 7941. Абонаментътъ е 50 лв.

Нови издания

на „ХЕМУСЪ“ — А. Д. София

Майорката, романъ отъ Ернстъ Вихертъ, преводъ на Цв. Маджарова, стр. 210, ц. 60 лв., подъ редакцията на Нѣмския наученъ институтъ, София.

Илюстрована българска история отъ Ив. Пастуховъ, стр. 600 ц. 200 лв. Часть I — Предисторическо време, дрѣвностъ и срѣдновѣковие.

ЗНАЧЕНИЕ НА ИЗКУСТВОТО

Все се намиратъ люде, които искат да мислят, че изкуството е само едно развлечение или празна забава. А се намиратъ и представители на сждото това изкуство, които като сжидински дервиши смътат себе си за посветени, та затова се и ограждатъ съ китайски стени, за да не може никой простосмъртенъ да проникне въ тѣхното капище.

Съвременниятъ животъ, който се развива предъ насъ въ стихийна динамичностъ съ всичкитъ си сложни перипетии, е една отъ задачитъ на съвременното изкуство. Ето защо, дълга на съвременния писателъ е да отрази тази стихийностъ и тѣзи противоречия на нашето време. Но това е една мъчна задача и за това нѣкои наши съвременни ужъ писатели, като че съзнателно я отбѣгватъ. По лесно имъ се вижда да бѣгатъ въ далечното минало, дето има и сюжети и дето ще припукнатъ на воля изъ царството на фантазията.

Предметътъ на съвременното изкуство е живота въ неговитъ типични за страната и времето прояви. Сжщевременно, изкуството подтиква къмъ възвишени прояви и къмъ промѣна на съвременнитъ условия. Истинското изкуство черпи материалъ отъ фактитъ на непосредствения жъотъ като въздействува на най-добритъ човѣшки чувства, подтиквайки ги къмъ борба съ злото и неправдѣтъ, които сжществуватъ въ живота. Една мощна сила принадлежи на изкуството да съобщава разуменъ и миренъ характеръ на онѣзи стремежи, които се раждатъ, укрепяватъ и изчезватъ въ властѣта на събитията. Въ това отношение изкуството е незаменимо съ нищо друго. То възвишава човѣка до творчески животъ. А че изкуството е свързано и съ общественния животъ, за това има несъмнени доказателства. Трагическото величие на Шекспировитъ драми, дълбоката на Рембрандовитъ картини, „Война и миръ“ на Толстой не говорятъ ли за това? Великитъ майстори въ изкуството всѣкога сж били свързани съ общественния животъ. За да може изкуството да има това голѣмо значение, за което става дума тукъ, необходими сж и следнитъ условия: свобода, влѣхновение и творчество. Изкуството има своитъ собствени и независими закони. То е нужно на човѣка както му е нужна необходимата храна. Красотата и творчеството, вълнотени въ изкуството, сж тѣй важни за човѣка, че безъ тѣхъ човѣкъ, може би, не би искалъ да сжществуватъ въ свѣта. Особено красотата се възприема отъ човѣка безъ каквито и да било условия. Потрѣбността отъ красота се

развива най-много тогава, когато човѣкъ иска да живѣе, когато той търси нѣщо и го получава и тогава въ него се проявява най-естественото желание къмъ хармония, спокойствие, а въ красотата има и спокойствие и хармония.

Европейското изкуство отъ по-ново време започва подъ знака на упадѣка на импресионизма и декадентството включвайки въ това понятието за символизъмъ и мистицизмъ. Тѣзи художествени течения представляваха решителна крачка къмъ разпадане на индивидуализма и банкрутиране на дребната аристократичска идеология. Декадентитъ и импресиониститъ раззавяха техниката на посѣждането на който въ областта на изкуството се стремѣше къмъ индивидуална жизнрадостъ. Но постепеното развитие на производството, техниката и науката доведоха пасивното доволство на индивида не само до препятствия, но и до духовно освобождаение т. е. до по-голѣмо усъвършенствуване на индивида. Това принуди индивида да напусне своята затвореностъ, да стане недоволенъ отъ себе си и да потърси своето мѣсто въ новото обществено положение. Настъпи нова епоха, въ развитието на която най-важния моментъ бѣ принципа, който промѣни формитъ на производството, като трѣбваше да промѣни и формитъ на изкуството. И онѣзи люде, които не само виждаха динамичния характеръ на епохата, но и преживѣяха физическа радостъ отъ движението на различнитъ машини, мислѣха, че тѣхнитъ чувства не ще се побератъ въ малката пасивностъ на импресионистичнитъ, символистичнитъ и други форми. Тогава тѣ се опитваха да разрушатъ тѣснитъ стари форми, за да създадатъ нови по-активни, нагледни съобразно съ живота. Така се създаде футуризмъ. Ала каквито и опити да се правятъ, единствения вѣрненъ пътъ, който чертае възходъ, е пътя на художественния реализъмъ, предъ който блѣднѣятъ и футуризмъ и импресионизмъ и кубизмъ и зенетизмъ — преходни направления на преходна епоха.

Изкуството е най-висшия факторъ за развитието на свѣтовния духъ, въ който чувствения миръ е едновременно и идеаленъ миръ, въ който реалната действителностъ сжществуватъ като художествена форма. Човѣкътъ на изкуството овладява най-напредъ действителността, а следъ това достига до художествената правда. А това се постига само чрезъ художественния реализъмъ.

Леонидъ Паспалеевъ

ДЕСЕТЪ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОДАЧА

Французкото списание „Опи-нионъ“ възпроизвежда отъ единъ английски вестникъ следнитъ десетъ правила, у които трѣбва да се придържа всѣки преводачъ:

— Преводачътъ трѣбва да превежда точно всѣка мисль на чуждия авторъ.

Да спазва въ превода си формата и ритѣма на оригинала.

Да не се придържа о синтаксиса на оригинала.

Никога да не коригира оригинала, дори и когато той съдържа глупости. Отговорността за това е на автора.

Винаги да чете превода си на гласъ. Слухътъ, а не погледа ще му бжде съветникъ.

Трѣбва да познава езика на превеждания авторъ.

Да не превежда дума по дума една изящна фраза.

Да учи безъ почивка своя ма-

теревъ езикъ.

Веднѣжъ завинаги да премахне отъ своя речникъ думата: не-преведимо.

Докато не даде завършенъ преводъ — да не остава доволенъ. Особено труденъ е превода на поетически произведения. Тамъ най-малко трѣбва да се превежда дума по дума. И все пакъ, и при най-сполучливия преводъ, произведението губи отъ своята стойностъ. Необходимо е дълбоко да се проникне въ неговия духъ. А това не всѣкога се удава на преводача. И, както казва литературния критикъ Познеръ, тъкмо „онова, което не се поддава на превеждане, то е именно най-поетичното“. Най-свойственото за автора. Най-често то отразява неговата творческа самобитностъ и поетическия му чаръ.

Георги Каравановъ

— Така ли? — попита Лазаръ и между веждитъ му хлътна дълбока гнѣвна рѣзка. Но неговия приятелъ не разбираше какво ставаше въ душата му и затова продължи:

— Така си е, де! То, освободение-то е за ония, дето си иматъ и нивитъ, и воловетъ, дето сега, като се върнатъ, ще си взематъ земата и ще си заживѣятъ, както сж си живѣли и порано. А ти? Какво те чака тебе? Гледай си ти тука балакчишка, гледай да не те изгонятъ Яни, — нѣма какво толкова да се палишъ — Добруджа, та Добруджа.

Додето приятелътъ му говорѣше тия хапливи думи, въ наметѣта на Сиромахъ Лазаръ бързо се разискряха детскитъ му и юношески години, розовитъ утрини всрѣди нивитъ и синитъ вечери по тѣснитъ бѣли пѣтища, които кръстосватъ по всѣчки посоки равнината. И за едритъ кропки волове си спомни — съ чернитъ и умни очи и вититъ сиви рокове, и за дългитъ софритъ съ дебелитъ рѣзани бѣли хлѣбъ и шарени паници съ овнешка чорба. Майка и баща той не помнѣше, отъ малкъ бѣше останалъ сиракъ, но другари имаше, вѣрни другари. Кой знай къде сж сега разпѣлѣни. И за Бѣло си спомни, чифликчийското куче, което умрѣ само нѣколко дни преди да прѣхвърли границата. Погрѣбахъ го децата задъ саята. И кръстѣ му туриха. Наистина, нѣмаше той ни

една жива душа, за която да зажѣнѣе, нѣмаше кой да го посрѣщне, ако рече да се върне. Дали пъкъ не е правъ тоя човѣкъ, дето му приказва тия работи? Чоку вижъ, че си останалъ завинаги тука, всрѣдъ мокритъ рибарски мрѣжи и тия чужди студени вълни на морето, дето се плискатъ день и нощъ по рибарския кей. Страхъ изпълни простото сърдце на Сиромахъ Лазаръ, а въ главата му нахлуха безброй мисли. Той удари съ цѣла дланъ по масата и заговори презъ жѣби съ ядъ и огорчение:

— Лоши сте вие, морскитъ хора. Студени, като риби. Нѣмате сърдце вие. Крѣвъ нѣмате. Гръчка крѣвъ тече по жилитъ ви, ами! За васъ е все едно, то се знае, дали ще ловите риба на Черно море, или на Бѣло море. Все вода — и то баремъ да е вода, а то, брате, глътка да лийнешъ, ще те отрови. Такива като тебе, дето знаятъ само море и море — такива не могатъ нива да разбератъ това, дето го казахъ отъ мене.

Сиромахъ Лазаръ приближи стола си до своя приятелъ и заговори до самото му лице:

— Какво отъ туй, че нѣма да ида на своя земя, бре ахмакъ! Ами че тамъ всичко си е мое, защото съмъ си тамошенъ, защото още отъ такъвизна на, отъ педя човѣкъ, дето го рѣкли, съмъ затичалъ по браздитъ по-

ЗАВОЙ

Че людетъ живѣятъ по свѣта — това до днесъ едвали ме засѣгаше. Сега, отъ своята тежка самота, дѣсницата си азъ къмъ тѣхъ протѣгамъ.

Азъ виждамъ — ний сме братя, не врази. Въ сърдцето ми намира свѣтла обичъ и моитъ отронени сълзи отъ жалъ извикани сж, не отъ злоба.

Защо живѣхъ затворенъ въ тѣсенъ кръгъ? Защото се възиряхъ сутринъ въ небесата, съ надеждата, че моята игра на стихове е рожба на душата?

Защо бѣхъ самъ? Въ студена самота надеждитъ сж като блатенъ пламѣкъ. Обичамъ всички люде по свѣта — до днесъ живѣхъ съ химери, съ сжзмиами.

Но виждамъ ясно: пѣтътъ ми завива — тамъ свѣти слнцето за всички — царъ, раздаващъ даръ на всички ниви, цѣлуващъ съ обичъ своитъ деца.

Вижъ майката-земя, небето, слнцето! — Отъ тѣхъ, отъ тѣхъ се поучи и ти, и слей надеждата си съ съ надеждитъ на земнитъ си братя и сестри.

Симеонъ Гатевъ

СОНЕТЪ

Капчукъ катъ чукъ запѣлъ метална пѣсень и плоска малки капки бързи, а тѣ пѣнливи, буйни, струйни съ пѣсень търкалятъ се като едри сълзи.

Въ потокъ игригъ се шумно свличатъ и въ калъ зловонна се приплитатъ въ зеленото блато, кждето квакатъ въвъ хоръ, безброй салгарни жаби.

БОРБАТА СЪ ПРОСТИТУЦИЯТА

Проституцията подъ една или друга форма е имало винаги, обаче по оформена се явява едва тогава, когато човѣчеството отъ скитнически животъ преминава къмъ отседнало състояние и когато се явяватъ нѣкои преимущества между хората, а успоредно съ това и развѣннитъ отношения въ стопанския животъ. Съ промѣната на стопанството, хората измѣнятъ и своя начинъ на живѣне. Проституцията се явява най-напредъ по разнитъ кръстопѣтни мѣста, по голѣмитъ сбирши, преминава презъ древна Елада и Римъ, когато се разширява въ голѣми развѣри, разраства се презъ сръдновѣковieto, когато жената е развѣнна стока и стига до днешно време. Борбата противъ проституцията не е прѣставалъ никога, защото разрешението на този въпросъ е билъ еднакъ важенъ проблемъ въ всички времена. Мѣрkitъ противъ това голѣмо социално зло сж били различни. Почти всички сж се стремили да издирятъ причинитъ и да насочатъ борбата си срещу тѣхъ, а тия, които сж искали да се справятъ съ самия фактъ, винаги сж завършвали съ крахъ, защото много по-лесно и по-успѣшно може да се води борба съ причинитъ, но не и съ послѣдствитъ. И въпросътъ се затруднява, когато се помѣчимъ да опредѣлимъ точно кои сж причинитъ на проституцията. А тѣ сж толкова много и тѣй сложно преплетени, че не така лесно могатъ да се откриятъ и проучатъ.

Голѣмниятъ ученъ Августъ Форелъ се спира на нѣколко въпроса за желанието или нежеланието за проституиране. „Защото — казва той — проституцията се среща въ всички социални слоеве на обществото“. Тя се среща и между най-богатитъ и между последнитъ бедняци. Това сж, споредъ него, жени, които сж силно възбудими въ полово отношение, нимфоманки, безсрамни, груби, суетни, ненаситни, които сж се приучили къмъ порока подъ влияние на сръдята. Защото почти всѣка проститутка е безсрамна и суетна въ своя животъ. Въ такава жена сж атрофирани всички чувства. Тя е загубила всѣкаква мѣрка за нормално чувствено задоволяване. Едни жени прости-

туиратъ не за нѣкакви материални облаги, а „отъ любовъ къмъ изкуството“. Други напротивъ виждатъ страшната пропастъ, къмъ която сж трѣгнали, виждатъ позора, съ който сж заклеймени отъ обществото, чувствуватъ дори страданията отъ половитъ сношения, но все пакъ не се отказватъ, защото това въ тѣхъ е станало навикъ, или виждатъ, че и да се откажатъ, обществото все пакъ ще продължава да ги прѣзира.

Нѣкои учени сочатъ за причина на проституцията пакъ проститутката, защото потомството на всѣка проститутка трѣбва по пътя на своята майка. Тукъ обаче кръжа на причинността много се стеснява и всѣкакви реформи биха останали безрезультатни. Дали по-големното на всѣка проститутка трѣбва по нейния пътъ — въпросъ — споренъ. Въ повечето случаи такава покаяние винаги ще носи върху себе си нѣкакъвъ недостатѣкъ, като изкупление за прѣстѣпнитъ грѣхове на своята майка. Други сочатъ като главенъ виновникъ културата. Тѣ разсждаватъ така: въ зората на човѣшкия родъ култура не е имало, обаче хората не сж познавали и проститутката. Въ послѣдствие когато се явява културата, човѣшкитъ нужди нарастватъ и човѣкъ започва да става робъ на своитъ потребности и желания. Проституцията като удоволствие, което е годно за задоволи една нужда, се явява и като необходимостъ. А отъ тукъ идватъ лошитъ послѣдствия. Знаемо е, че ревноститъ носители на културата винаги сж били въ челнитъ редици на борцитъ противъ проституцията. Освенъ това културата носи съ себе си и своитъ предпазни мѣрки. Следователно посочването на културата като факторъ за раждането на проституцията е несъстоятеленъ аргументъ.

Алкохолътъ е сжщо една отъ причинитъ. И наистина едно момиче, на което душата е отровна съ алкохолнитъ пари, губи възгледитъ си за честъ и моралъ. То е вече паднало и неговия пътъ може предвѣтно да се просре. Такова момиче ако не стане проститутка, то въ повечето случаи ще прѣиде на своето потомство склонностъ къмъ това.

Има и една друга причина, която често се забравя или пренебрегва. Това е любовта, която кара момичето да се привърже безгранично къмъ своя любимъ, който, следъ като се прѣсти отъ нея, я изоставя. Такова момиче въ повечето случаи е безъ пътъ и целъ. То дълго време е живѣло съ образа на своя любимъ и е имало любовта за най-свето нѣщо въ своя животъ, а е изоставено и разочаровано. То нѣма вече въра въ себе си, въ околнитъ, въ обществото. И избира пътя на най-малкото съпротивление — пътя на забравата, на веселитъ и шумни компании, на проституцията. Друга причина, която влияе върху

ДО ЕДНО МОМИЧЕ

Ти пишешъ писмото си съ пламенни чувства, да трогнешъ до болка пакъ мойто сърдце. Напраздно е всичко — съ лѣжа и безумства ти нѣкога мойта любовъ пропѣлъ.

Азъ виждамъ съ тебъ сме житейски различни, напълно, изцѣло азъ самъ те разбрахъ, за твоята суетностъ, безсрамно двуличие, простишъ ти за всичко, безъ болка и страхъ.

За мене разкоша — богати палати, е родната майка съ хлѣбни жита, съсъ буйни потоци — балкани богати, съсъ хора и птици, и вакли стада.

Азъ тукъ съмъ отрасълъ и тукъ ще живѣя на нивитъ златни въ приспивния шумъ, и своитъ пѣсни свободно ще пѣя, щастливъ и доволенъ по селския друмъ.

Недей ми се сърди, когато ти пиша и ти напомнямъ за всичко това. Азъ чувствамъ въ простора какъ волно се диша, какъ сладко опойватъ трѣви и цѣвта.

Живота за менъ се по-свѣтло разгърна отъ твоята обичъ и твоитъ пари, О, никога нѣма при тебъ да се върна, прощай, прощай, за всичко прости!

Борисъ Кърджиевъ

Животъ-потокъ отъ буйни, струйни сълзи, човѣкъ-сълза лѣжиста, чиста, понесена съсъ сила бърза.

Животъ-блато зловонно и нечисто, човѣци кални, смрадни, ядни въ калъ, съ печаль се гърчатъ бедни, стидни.

Христо Новоселски

проституцията е правовия редъ въ една страна. Споренъ е въпросътъ, дали проституцията ще се намали при нейното законно признаване и дирижиране отъ страна на държавата. Защото презъ епохата на либерализма, когато хората имаха безогледна свобода, проституцията взе най-голѣми размѣри. Това дирижиране трѣбва да бжде една разумна държавна намѣса. Ако за моментъ си представимъ, че днесъ проституцията се забрани съ законъ, нима бихме имали нѣкакви резултати отъ всичко това? Не! Защото тая жена, която е свикнала да се продава за пари, или тая, която се отдава за удоволствия, нѣма да се спре предъ нищо.

У насъ този въпросъ по-обстойно е проученъ отъ д-ръ Вѣра Златарева. Тя твърди, че главната причина за разпространението на проституцията е градътъ. И споредъ нея, ако нѣкакъ бихме могли да премахнемъ града, проституцията ще изчезне, положение, което е вѣрно отчасти, защото първо, тя посочва една причина, която, като че ли никога не би могла да се премахне; второ, не е напълно вѣрно, че само въ града се ражда и живѣе проституцията, тя се появи особено на послѣдъкъ и въ селата; трето, защо проституцията расте неравномерно въ отѣлнитъ градове? Вѣрно е, че всѣко мѣсто, кждето се събиратъ повече хора, като панаири, сбирши, гари, фабрики, е истинско заразно мѣсто. Тукъ при общуването се изостра и извратява половото чувство, а срещатъ се вече и проститутки, които дразнятъ съ своето държане.

Причината следователно не е една, а сж много. И когато се повежда борба, трѣбва да се иматъ предвидъ всички причини, да се комбиниратъ и да се образува една цѣлостна програма. А всичко това може да се конкретизира въ следното: като се изхвърлятъ нѣкои наследствености, жената става проститутка подъ влияние на условията, при които се ражда и расте, на околната сръда и на стопанскитъ отношения. И за да се поведе една борба, трѣбва да се взематъ въ предвидъ тия причини, за да може да се задуши злото още въ своя зародишъ. А борбата трѣбва да се води не само съ думи, а и съ дѣла, защото думитъ трогватъ за моментъ, а дѣлата увличатъ за вѣчностъ.

Ил. Ст. Петковъ

Книгата „КЛИМЕНТОВА ЗЕМЯ“

лжтелиси отъ Македония и Бѣломорето отъ писателя ХРИСТО МИН-ДОВЪ, цена 60 лв., се намира за проданъ въ добре уреденитъ книжарници въ София и провинцията и у автора — София, ул. Бр. Миладинови, 28.

МАЙСКО ЧЕТИВО

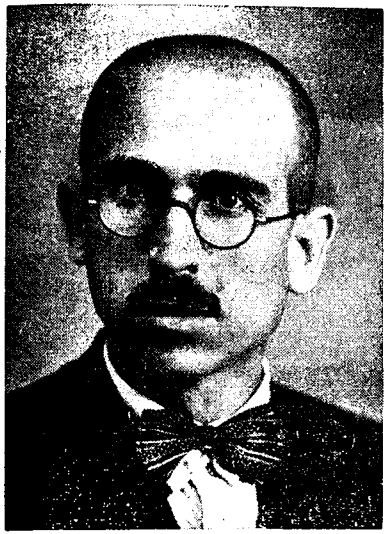
КАПРИЧИО ДИ КАПРИ — романъ отъ АНДРЕЙ ПРОТИЧЪ издава Хемусъ, стр. 164, цена 40 лева. Продаватъ всички книжарници

Оценка на чужди критици: Диалогитъ, сръдята, рамката, развитието на интригата сж европейски. На Протича не липсва нито сатириченъ духъ, нито фантазия. Хуморътъ е една отъ сжществениитъ черти на неговия талантъ. Андрей Протичъ решително се проявява въ Капричио ди Капри като остроуменъ наблюдателъ и блестящъ разказвачъ (Андре Деву — Парижъ).

„Авторътъ е направилъ отъ своя романъ химна на тържествуващата любовъ“ (Констанъ Дьо Орионъ — Брюкселъ). „Въ литературитъ на Източна Европа има само двама или трима, по които бихме могли да почуствуваме цѣлѣна дѣхъ, топълъ, мощенъ, силно мѣстенъ, ориенталски. Капричио ди Капри е творение тъкано, написано въ полусънъ, но пламтиче отъ страстъ и истински разказано“ (Жанъ Грофиъ — Брюкселъ).

Николай Фолъ

ЗА ТВОРЧЕСТВОТО НА ЙОРДАНЪ КОВАЧЕВЪ

Едно щастливо изключение в нашия културно-обществен живот представлява писателят Йорданъ Ковачевъ съ неговото богато творчество, напоено съ здрави моралистични и реалистични прозрения. Многогосторжени оценки, които от години се явяват въ всекидневния и периодичен печат, преиздаването на няколко негових съчинения, както и благоприятните отражения, които оказва неговата нахумбна и така ценна съдържана драма „Изпуснати хора“, показва най-недвусмислено каква културно — обществена роля играе неговата творческа мисъл, какви дълбоки човешки чувства, какви дълбоки човешки чувства, се таят въ нея, въ стремението си да бъде истински блюстител на прекрасното, човешкото, моралистичното въ живота. От друга страна, това иде да подже друга отнова, че изкуството може свободно да се наложи всрѣдъ едно просвѣтено общество, стига да почива на здрави обществени реалистични основи.

Поводъ за тия редове ни даде дългия и доста интересен критичен очеркъ „Предтеча на нова епоха“, който литературния критикъ Дѣлчо Василевъ е посветил на неговия творчески дѣло на поета, белетриста и преводача Йорданъ Ковачевъ. Този очеркъ е публикуванъ къмъ края на миналата година въ хасковския в. „Утринна поща“ под формата на двадесет последователно дадени подлистници.

Този дълъгъ очеркъ представлява едно цѣлостно изследване на досегашното творческо дѣло на Ковачева и неговитѣ идейни концепции, съ които той ясно се очерта на фона на нашето време като писател и следовникъ на Толстия у насъ. Тукъ читателятъ ще намѣри очертанъ идейниятъ обликъ на твореца, ще почувствува цѣлата оная дълбока жажда, която извира отъ любовеобилното сърдце на поета, който схваща изкуството не като проява на съблезън или откъснатост отъ живота, а като велико служене въ името на моралното възвисяване на човѣка. Критикътъ Д. Василевъ ни е далъ една вѣрна обрисовка на този поетъ и белетристъ, който не дига шумъ около себе си, който „обща пламенно и съ неизказана преданностъ българ-

ския народъ“, който „боготвори въобще човѣка и е посветилъ всичкитѣ си дарби и сили въ тѣхна служба“. Изобщо, Дѣлчо Василевъ се е постаралъ да ни даде единъ цѣлостенъ портретъ на Ковачева като писател и моралистъ, като „мечтател и борецъ за единъ свѣтъ свършенъ и справедливъ, кждето не ще има мѣсто за умразата, злостата и враждата, кждето човѣкъ за човѣка ще бъде братъ“.

Прочее, този очеркъ започва съ единъ умѣло подхванатъ и добре написанъ уводъ, съ който критикътъ доста умѣло въвежда читателя въ сѣщността, въ сърцевината на Ковачевото творчество. Следъ това следватъ биографични данни за писателя, неговитѣ особености като поетъ, белетристъ и преводачъ, както и много други разяснения относно специфичнитѣ му поетични и белетристични черти, моралистичнитѣ му идеи, които прецупени презъ призмата на една трайна художественост, оросени отъ една постоянна грижа за чистота въ езика.

И нѣщо друго не бѣ забравено за отбелязване: положителното отношение на редица български и чуждестранни критици къмъ творчеството на Йорданъ Ковачевъ.

Въпреки тия добре представени страни отъ творчеството и идейно-литературния пътъ, характеренъ за Ковачева, обективността ни налага да подчертаемъ, че въ този дълъгъ критиченъ очеркъ, Василевъ се е впусналъ въ очертаване най-вече въ общи линии и заключение това писателско дѣло, безъ да обърне достатъчно внимание на чисто художествената страна на въпроса. Той би трѣбвало да се спре по-подробно поне на най-издържанитѣ Ковачеви стихове и разкази, и посредствомъ една анализа на художественитѣ имъ достоинства, на стила, на сюжетитѣ, вложени въ тѣхъ, да разкрие творческия процесъ на автора, за да блѣснатъ истинскитѣ достоинства, които сж вложени въ тѣхъ. Иначе начина по който критикътъ разкрива идеитѣ и гражданскитѣ добродетели на Ковачева, както и неговитѣ оригинални и значими черти като поетъ и белетристъ, показва, че той е обърналъ много повече внимание на моралния ликъ на разгледания авторъ, а много малко на художникътъ, съзидателътъ и поетътъ, живѣещи въ него. Истинската литературна критика изисква и едното и другото, особено когато си поставимъ за задача да разгледаме творчеството на известенъ писател. Върваме, че Дѣлчо Василевъ ще запълни тази празнота при издаването на този иначе цененъ очеркъ въ отдѣлна книга, за да блѣснатъ не само моралистичнитѣ и художествено-реалистични достояния на Йорданъ Ковачевъ, но и неговитѣ качества на художникъ и стилистъ.

Живко Бистровъ

ВОЙНА И ЛИТЕРАТУРА

Днешнитѣ голѣми събития смайватъ хората. Назрѣватъ всѣки день събития, за които и единъ пророкъ не може да каже, че ги е предвидилъ... Въдовъртежътъ на тия събития кара писателитѣ да тръпнатъ. Тѣ иматъ сюжети — о, толкова много сюжети дава днесъ войната, но все още тия сюжети сж прѣсни, неотлежали, все още сж смутени отъ тѣхната стихийност отъ изненадитѣ, отъ всичко. Може би веднага следъ войната, ние ще почнемъ да я рисуваме, да черпимъ сюжети отъ нея. Героичнитѣ подвизи тепърва ще се рисуватъ, тепърва ще се яви авторътъ на войната и на мира. Бъдещиятъ Волстой може би вече замисля върху панорамата на днешнитѣ събития да изгради епопеята на бъдещето.

Писанията за войната сж малко, тѣ сж явяватъ тукъ-тамъ, но сж или вяли картини отъ незначителни епизоди, или плакардни и неосмислени, неизживѣни писания, безъ дълбочина, безъ изживѣване. Наистина, много сж близо до събитията днесъ, за да можемъ да ги рисуваме епично, съ нужната задълбоченост и съ улегналостъ. Все още събитията сж предъ екрана ни, все още се редятъ и ни увличатъ, вълнуватъ, изненадватъ. Само мирни години чакатъ тия събития, за да дойде творецътъ, който ще ги рисува съ задълбоченостъ.

Все пакъ и днесъ можемъ да разкриваме епизоди отъ войната, които може би ще послужатъ на бъдещиятъ творецъ като суровъ материалъ за едно погълтено творение. Не бива да забравяме, че животътъ ще тече, че каквото и да става, все ще има хора и следователно изкуство. Изкуството ще остане безсмъртно, смъртни сж само хората.

Ние, съвременницитѣ, може би не можемъ да творимъ, да пишамъ върху днешнитѣ събития, защото сами сме въ довъртежа имъ, а това ни лишава отъ възможността да бъдемъ обективни къмъ нѣкои събития отъ войната. Истинскиятъ писателъ, обаче, трѣбва да се издигне надъ тия житейски вълни, да погледне надъ тѣхъ съ погледа на ясновидеца, на пророка.

Днесъ съществуватъ и технически прѣчки за писателя — липса на хартия, скѣпъ печатъ и пр. Оправно явление е това, че се предвиждатъ вече отъ много страни премии и насърчения за българскитѣ писатели. Това сигурно ще остане една добра и ценна традиция за бъдещето и щомъ небосклонътъ се поразведе, литературното творчество ще зацѣти съ необикновена сила, защото ще бъде насърчено добре, а материалъ за творчество не ще липсватъ.

Симеонъ Мариновъ

ДОБРУДЖА ВЪ ПЪСНИТЪ НА АННА ПЕТРОВА

Въ своята първа стихотворна Сбирка — „Пѣсни за огъня“ Анна Петрова не ни говори прѣко за Добруджа, но при все това тя се чувствува въ всѣко нейно стихотворение.

Следи за нейната скѣпа и родна Добруджа едно внимателно око може да открие и въ подстижла на поетесата къмъ свѣта: дори когато ни говори за нѣща, които сж далечъ отъ народното своеобразие на добруджанскитѣ българи, даже и тогава, когато не засѣга тѣхната тѣй подчертано свояка народностна трагедия, А. Петрова пакъ изявява, наредъ съ своята човѣчно-примирена и милосърдна душа и мистиката на добруджанската ширъ, съ която тя е закръмена.

Въ тази посока, А. Петрова щастливо съчетава нѣкой отъ характернитѣ творчески особености на Й. Йовковъ и Д. Габевъ, защото и тѣ, като поетесата сж израстнали подъ благодатната магия на добруджанското небе.

Следнитѣ стихове, въ които А. Петрова е отразила безъ остатъкъ своята поетична сжщина, най-добре ни подсказватъ това:

Въ полето хвърлятъ златни сѣнки на пролѣтъ руситѣ ресници,
и азъ срѣдъ нивитѣ, опита
отъ нѣкакъвъ възторгъ вървя.

Незнамъ. Но нѣщо въ менъ кипи,
и въ менъ сж нѣщо лѣй и блика,
тѣй както малкия овчаръ
тамъ горе на баира вика.

Къмъ Добруджа и къмъ българитѣ, които закрепостени отъ вѣкове на нейната земя, сж стра-

дали и живѣли съ подема и съ борбитѣ на праотечествената общобългарска сждба, А. Петрова се отнася, както къмъ своитѣ собствени несрети, защото описъта на добруджанскитѣ българи е била и е нейно неотменно и жестоко предопредѣление.

Душата на поетесата често се устремява и къмъ свѣтлитѣ висини на доброто и на красивото („Какво съмъ виновна“, с. 62), тя жадува за празници, милосърдно-добра и човѣчна („Не искамъ“, с. 28), но вихърътъ на живота е брулилъ и опожарявалъ и нейнитѣ надежди („Земейтъ пътъ“, с. 41).

За всичко това ни свидетелствуватъ много отъ стихотворенията на поетесата, въ които тя потиснала своя заменъ гладъ или разпалена отъ жестокото съвремие, е претърнала страданията на другитѣ като своя сждба и така е потъмнила своята радостъ.

А. Петрова идва въ нашата литература съ свой поетиченъ свѣтъ. И това е залогъ, че тя ще се наложи като безспорно дарование. Стихотворенията ѝ изглеждатъ тропави, понѣкога дори въ формално и езиково отношение не сж достатъчно убедителни. Но тѣ иматъ, въ замѣна на това нѣкой рѣдки качества: почти всички сж написани съ подкупваща искреностъ и съ нервъ, одухотворени отъ едно чувствително сърдце, на прѣвъ погледъ прости, но непосредствени, като изповѣди.

П. Господиновъ

ЕЗИКОВА ПРОСВѢТА

О, НЕРАЗУМНИ!..

Като си роденъ българинъ или се мислишъ такъвъ, като говоришъ български или мислишъ, че говоришъ и пишешъ по такъвъ езикъ, като живѣешъ между българи и тѣпчешъ българска земя, недей смѣта, че мислишъ по български. Плодъ на българско мислене, въ което българинътъ е вложилъ свой усѣтъ за българщина, свой смисълъ за разбиране, своя мисълъ за форма.

Колко сме се отчуждили ние „интелигентнитѣ“ отъ българското мислене, като сме презрѣли хубави и чисти създания на българския духъ, на българския смисълъ и усѣтъ за езикъ, а сме станали роби на чуждо мислене, роби безъ собственъ разумъ и воля и способностъ за български културенъ напредѣкъ.

О, неразумни, вардете се отъ чужди калѣпи: *всѣтъ се среща (вм. стана среща), що за човѣкъ е (вм. какво човѣкъ е), повече отъ мж-дъръ е (вм. премждъръ, велмждъръ, жсмждъръ), преустановихме (вм. спрѣхме) работа, настѣпи (вм. настана) ношъ, желѣз-но-пѣтна или желѣзопѣтна (вм. желѣзничка, желѣзничка, желѣзничаръ), красавица (вм. хубавица, гиздавица), споръ (вм. свада, препирѣя). Съ тая дума споръ се убива едно създание на българския духъ, на българското мислене съ думитѣ споръ (= турското берекетъ), спорно жито, споръ му въ работа, спорилъ Богъ. Обикновено нѣщо е да четемъ въ вестницитѣ *Враня*, за царския дворецъ *Врана*, *бумажи* (вм. целарски (вм. книжа), *бумажа* (вм. книжна пара), *сточна гара* (що тече тамъ? вм. сточна гара), *сметна* (вм. сметъ ли е? вм. сметна палата) и прочее.*

Д. Цвѣтковъ

КНИГОПИСЪ

Получиха се въ редакцията следнитѣ нови книги:

Царьтъ Жединителъ, съставилъ подполковникъ Ж. Николовъ, изд. Българско дѣло, София, 1943, ц. 50 лв.

България 1942, втора книга отъ поредицата „България въ слова и образи“, написана на български езикъ отъ П. К. Чинковъ, изд. Българско дѣло, София, 1943, ц. 100 лв.

Любомиръ Дойчевъ: Левски въ свѣтъта, лични спомени и отзвукъ отъ спомени, издава Тончо Цоневски, София, ул. Бачо Киро 33, 1943, ц. 180 лева.

Димитър Аджарски: Когато късметъ ти работи, драматизирана народна приказка въ 3 действия, Свищовъ, 1942, ц. 10 лв.

Маринъ Сав. Огнянинъ: Вопли, стихове, Кюстендилъ, 1943, ц. 15 лв.

Иванъ Капниловъ: Борци, стихове, София, 1943, ц. 20 лв.

Борисъ Сираковъ: Заря съ церемонии, стихове и стихопрози, с. Угърчинъ, 1943, ц. 8 лв.

Франкъ Пиисъ: Цушима, романъ на една морска битка, превелъ Ст. Ив. Станчевъ, библиотека Златни зърна год. VII, кн. 7 и 8, София, 1943.

Полъ Ривалъ: Шесттъ жени на Хенрихъ VIII, романъ, превела Виолета Симеонова, библиотека Златни зърна, год. VII, кн. 9 София, 1943.

Едуардъ Мьорке: Патуването на Моцартъ до Прага, превелъ Л. Огняновъ; Емилъ Цраусъ: Булото, превелъ Ем. Кораловъ и Куку Ямата: Писма на една младоженка, превелъ В. Д. Юрковъ, библиотека Мозайка отъ знаменити съвременни романи, год. 34, кн. VI, мартъ 1943, ц. 55 лв.

Бласко Ибанецъ: Христофоръ Колумбъ, превелъ Л. Чалъковъ, библиотка Бележити личности № 9 София, 1943, Редакторъ — Стопанинъ Славчо Атанасовъ.

Паулъ Буркъ: Шилеръ, прелелъ Дим. Стоевски, библиотека Бележити личности, № 10 София, 1943, Редакторъ — Стопанинъ Славчо Атанасовъ.

ЧЕТЕТЕ И РАЗПРОСТРАНЯВАЙТЕ ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

КРИТИКА

СТАРА И НОВА БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА ОТЪ Г. КОНСТАНТИНОВЪ, София, 1943, издание на Хемусъ

Разликата между литературна история и литературна критика е голѣма и по-сжществено различна: първото е наука, а другото — изкуство. Вѣрно е, че дипломираниятъ литературенъ, вкѣрменъ въ книжовната съкровищница, която миналото ни е заващала, добре запознатъ съ оценитѣ на предшественицитѣ, съвремници на творбитѣ, или по-късно изследвачи — ако има даръ, стави годенъ да обхвае литературнитѣ епохи, да подреди литературнитѣ прояви, да обрисова характерното на литературнитѣ видове и да тегли зависимости отъ най-различно естество, както и да проникне въ развитието на старата ни литература и да посочи и да популяризира нейнитѣ идеи, духовни пориви и национални белези. Пътятъ и методата на изследване отъ литературния историкъ сж сжщитѣ, каквито сж на всѣки ученъ, въ който и да е клонъ на човѣшкото

знание. Материалътъ е, който ги различава. Но за написването на обстоенъ трудъ върху българската литература, който да включи и новата ни литература — до наши дни, която е още въ своя кипещъ, предполага пълно съчетание на качества на литературния историкъ съ дарованието на литературния критикъ, защото не е достатъчно да си изучилъ паметницитѣ на старата българска литература, да знаешъ въ какво се състои цената имъ, тѣй като това не ти дава право да мѣришъ онастанали свѣтъ съ тѣхната мѣрка, нито познаване мненията на голѣми критици даватъ ключа да разберешъ днешнитѣ литературни творения — познаването на миналото не дава основания да се смѣташъ сждникъ и оценителъ на сегашното въ живота на литературното творчество: произведението на изкуството, презъ всѣка епоха, иматъ своя отличителна и особена черта и нѣма общо мѣрило за преценка на тѣхната стойностъ. Тѣ сж различни една отъ друга и всѣка следваща епоха носи нѣщо ново, различно отъ това на предишната. Едно е общо само въ тѣхъ: тѣ сж проя-

ва на красотата.

Това щастливо съчетание качества на литературния историкъ съ дарътъ на литературния критикъ което горната диференциация не изключва при съвпадение, ни разкрива, по единъ неоспоримъ начинъ, обемистия трудъ „Стара и нова българска литература“, до наши дни, въ три голѣми тома, на нашия известенъ литературенъ критикъ Георги Константиновъ. И наистина, докато въ първтитѣ два тома „Стара българска литература“ и „Нова българска литература“ — отъ Паисий Хилендарски до освобождението, сж ерудитията на всѣхъ литературенъ историкъ той е обрисувалъ онова отъ българската литература, което е вече история, то въ третия томъ „Нова българска литература“ — отъ освобождението до наши дни“, Константиновъ ни дава онова, което още се формира, което тепърва се създава, за да стане следъ десетилѣтия история, що е още въ процесъ на кипѣжъ и разкриване на нови пѣтища, чийто край е неуловимъ, за което като съвѣстенъ литературенъ критикъ има широкъ погледъ, има опора, защото развоя на българската

литература е следилъ съ живъ интересъ. И не е ли за това неговиятъ трудъ единъ отъ най-интереснитѣ върху нашата литература? Литературниятъ историкъ Константиновъ спира тамъ, кждето почва поезията на новото време, за да бъде подхванатъ съ вдъхновение и проникновение отъ литературния критикъ Константиновъ, който не е още обектъ на литературната история, но сж виденията на която уталожава жаждата въ нагона къмъ красота и изграждане величието на нашия народъ.

Всичко това Г. Константиновъ постига, защото е богата натура, одарена съ чувство, съ творческо въображение, съ многогвѣтната призма на душата, презъ която се преломва свѣтътъ и вълненията на делото. Той вижда съвремението и се унася по онова, което утрешния день ще донесе, защото той добре разбира, че творбитѣ на съвременника не сж семинарна тема, да се прилага строго установени научно прийоми за разглеждане на книгитѣ, а е единъ живъ бликащъ потокъ, предъ блестящитѣ лѣчи на който слѣпятъ очилата на учения, който здраво се придържа въ

научнитѣ норми и е безсиленъ да довиди съкровената красота.

Съ рѣдко умѣние и вѣщина въ тѣзи две направления Г. Константиновъ постига успѣхи: на всѣко нѣщо той отрежда съответното гледище, защото той знае где свѣршва границата на литературната история и где започва тази на литературната критика, като разгва наличнитѣ данни за всѣка една отъ тѣзи области: както широко познава паметницитѣ на старата българска литература, отъ които извлича онова, което подчертава вѣчния стремежъ на българския творчески духъ, така сжщо той съ своя даръ на литературенъ критикъ вижда новото, което носи съвременното.

А тѣзи качества придаватъ още по-голяма цена и огромна значимостъ на трудътъ, за всички насъ, който Г. Константиновъ ни поднася съ ценното съдействие на книгоиздателство „Хемусъ“. „Българската литература — стара, нова и най-нова“ ще бъде истинско училище за десетки поколения, затова тя не трѣбва да липсва отъ нияния домашна и обществена българска библиотекa.

Димитър Добревъ

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичник за литература, изкуство, наука и обществен живот

Всичко да се изпраща на адрес: ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ,
ул. Оборище, 6 — Варна. Суми чрез пощенска чекова сметка 7941
брой 2 лева

ЗА ПИСАТЕЛИТЕ, ЗА ЧИТАТЕЛИТЕ И ЗА НЪЩО ДРУГО

Думата е за сжичинските наши писатели. Тъ сж нашата гордост, нашето културно знаме. Почитаме ги, обичаме ги. Съ тжхните ликове красимъ стени на културните институти и нашитъ домове. Когато нжкого отъ тжх срещнемъ на улицата, обръщаме се, да бждатъ жреци, които служатъ въ главния олтаръ на храма на българската култура. Обичаме ги, защото между всички културни творци, тжхните художествени ценности даватъ най-голямъ смисълъ на нашия духовенъ животъ, тжй като ни хранятъ съ вжчната младостъ и съ вжчната красота.

Тж обаче ни огорчаватъ понжкога. Особено много ни огорчаватъ, когато се самозабравятъ и безъ да претеглятъ точно своитъ дарби и възможности, ставатъ високомерни, започватъ да се надценяватъ, или изпълнени съ илюзии, преставатъ да виждатъ действителността. Огорчаватъ ни сжщо, когато понжкога, надхвани съ злоба, завистъ и други дребнави страсти, започватъ да се ругаятъ и отричатъ единъ другъ по вестници и списания, или ставатъ предъ насъ смжшени съ свои писания, пълни съ надуты брътвежи или съ наивни самонадценявания. Новъ мжчителенъ поводъ за такова огорчение ни дава отново тия дни единъ нашъ писателъ — лирикъ, съ една своя статия, помжстена въ последната книжка на наше литературно списание. А още е пресенъ неприятния случай, когато сжичинятъ писателъ въ сжщото това списание неспристойно и жестоко обруга и охули свои виденъ и покоенъ събратъ Пенчо Славейковъ.

Ние, които държимъ на високъ пиедесталъ въ наше съзнание българскитъ писатели, не искаме да ги виждаме въ положение, въ което да губятъ своя ореолъ предъ насъ читателитъ, колкото и изкуственъ даже да е понжкога този ореолъ.

Въ настоящитъ бурни години, въ които се разрешава сждбата на свѣта, въ тоя страстенъ свѣтовенъ кипезъ, въ който се сблъскватъ грандиозни сили въ сурова и люта борба на живота и смъртъ, предъ която борба трпнатъ всички народи, като върховна повела се налага и на българскитъ писатели да застанатъ здраво на стража при своя народъ, за да пазятъ съ своитъ срѣдства силата на неговия духъ и да съчатъ спасителния пжтъ за

запазване на неговата сигурност и независимостъ.
Затова съ още по-голямъ недоумение посрещнахме ругатнитъ, самохвалството и отчуждеността отъ живия животъ, на този нашъ писателъ, който съвсемъ неумжстно ни разказва въ страницитъ на това списание каква походка подхождала нж-много за неговия сладострастенъ герой, занимава ни съ своитъ преживявания, като ги сравнява съ тия на Гюте, когато е писалъ „Фаустъ“, и за да ни докаже своите гениалностъ — цитира ни някои стихове, написани отъ другъ и изпратени интимно само за него. Нж се очудваме много на автора на тия писания, но недоумжваме за съгласието на редактора на въпросното литературно списание да изнася подобни спорове.

Ние — читателитъ не — искаме да виждаме своитъ писатели въ такива неизгодни положения. За насъ, както казахме по-горе, тж сж жреци, които трбватъ да служатъ само въ храма на истинската народна култура, преизпълнени само съ нравствени идеи, съ чувство за повече човжчностъ и съ голямъ любовъ къмъ родина и народъ. И затова ние отправяме къмъ тжх следния апелъ: оставете драги писатели, вашитъ сладострастни герои и други подобни за други времена. Елате при насъ и ни разберете. Ние сме българскиятъ народъ. И като описвате нашия животъ, като възпжвате нашия трудъ, като издигате духа ни за по-възвишени прояви, като будите мисълта ни и заслжватъ все повече жаждата ни за просвѣта и прогресъ, вие ще станете безсмъртни, защото ще допринесете съ вашата дейностъ да стане безсмъртенъ и вжченъ българскиятъ народъ. Ето тука предъ васъ се открива широко и благодатно поле за вашата полезна дейностъ. Но тази дейностъ води следъ себе си неудобства и лишения отъ прелеститъ на живота на столицата. Къмъ тази дейностъ се отива не винаги презъ равни друмища и къмъ примамливи селища, но затова пжкъ е равносилна на апостолство. Край тия друмища и въ тия селища, не трбватъ да се забравя никога, работи, живее и страда трудолюбивиятъ български народъ, който винаги, но особено въ тия неспокойни години, чака съ любовъ своитъ просвѣтени и дарени синове — своитъ родни писатели.

Стефанъ Савовъ

Писателя и общественика Т. Г. Влайковъ почина

Продължение отъ 1-ва страница

тель, често надбеляващъ шрихитъ съ писалката на публицистъ, той постепенно се издига до вжлжбеното познание и схващане на нжщата и хората като художникъ — реалистъ.

Двата тома отъ съчиненията на Влайкова съдържатъ разкази и повести, нжкои отъ които сж печатани отдавна, но сега преработени. Съ тия преработки именно той доказва, че се е издигналъ напълно до висотата на истински битовъ писателъ: наблюдение, обективизация, художествено възпроизвеждане и поетически усетъ. И всичко това разказано на хубава българска речъ. Въ всички разкази и повести Влайковъ има мжрка въ композицията. Диалогътъ му е тжй живъ, че всжка негова повестъ или разказъ е нжщо като малка драма. Влайковъ умжбе не само да вниква въ гжкитъ на българската душа, въ живота на българина, особено въ живота на еснафството и селското работничество, но и съ майсторството на художникъ и ведрото чувство на поетъ, ни дава почти образцови описания на лица, предмети или мжстности, пълни съ случки и зрителни впечатления.

Навсжкжде той е епически

спокоенъ повествователъ и винаги внимателенъ къмъ своята работа. Влайковъ обича да се впуска въ подробности, безъ да дотжга и безъ да предава на разказитъ си анекдотичностъ. Тия баби, тия стрини и лели, тия златари, орачи, чорбаджии, ратаи, чиновници, чичовци и др. сж еднакво интересни за писателя и за живота. Отъ тукъ липсата на еднообразие и на пресиленна сюжетностъ. Всичко се развива по своя естественъ пжтъ: картини, случки и събития се откриватъ планомжрно въ художествени рамки.

Тодоръ Г. Влайковъ е единъ отъ малцината наши талантливи битови писатели. Той притежава безелзитъ на националенъ белетристъ — близжкъ до широкиятъ слоеве, вещь познавачъ на тжхнитъ нрави, обичаи, копнежи и страдания, на вжчния конфликтъ между старото и новото.

На старото той даде най-хубавитъ си години, — младежкитъ си увлжчения, радоститъ, силитъ и енергията сж на зржлитъ му години, а на младото поколжние той посвети своето творчество, пълно съ опитъ, мждростъ и художествена истина.

Борисъ Черневъ

ВАРНЕНСКИ НАРОДЕНЪ ТЕАТЪРЪ

КОНЦЕРТЪ

Комедия отъ Херманъ Баръ

Въ леката и примамлива форма на комедията да се представя голжма идейностъ и сжгстенна мждростъ около проблемата за равнопоставеността на мжжа и жената въ тжхнитъ извънбрачни сърдечни влжчения — това е задачата на „Концертъ“.

Авторътъ представя тази задача тжй както я намира въ съвременния животъ и дава нейнитъ възможни две решения.

Първо решение: само мжжътъ, макаръ и ожененъ, има право свободно да разполага съ чувствата си. Това, макаръ и егистично, се счита днесъ за нжщо обикновено, това е традиционния моралъ. Тоя моралъ е сполучливо типизиранъ въ образа на професора по музика Густавъ Хайнкъ, който има разумна и добра съпруга, но това не му пржчи да се влюби въ жената на д-ръ Францъ Юра.

Второто гледище и второто решение е представено въ образа на д-ръ Юра, който никакъ не се чувства оскърбенъ и пострадалъ, че съпругата му е влюбена въ проф. Густавъ Хайнкъ. Той се интересува да знае само дали тя ще бжде и по-нататжкъ щастлива въ тази нова своя любовъ. Това е новото разбиране и решение за свободенъ сър-

деченъ животъ не само за мжжа, но и за жената.

Между скоби казано, сжществува и трето гледище — неизтъкнатото въ комедията — споредъ което нито мжжътъ, нито жената сж свободни да иматъ извънбрачна любовъ, защото съ такава случайна капризна любовъ се подриватъ основитъ на брака и обществото, а особено много се поставя въ опасностъ крехкия животъ на децата.

Но това гледище, макаръ и непредставено отъ автора на „Концертъ“, то все пакъ, косвено е защитено, когато въ края на краищата влюбениятъ професоръ скжсва съ любовницата си, а неговата любовница се връща при мжжа си — разкаяна и доволна, че е пакъ при него.

Да, къмъ богата размисълъ ни тласка тази духовита комедия, особено когато слушаемъ интересния и оригиналенъ диалогъ между д-ръ Францъ Юра и съпругата на проф. Густавъ Хайнкъ, — и двамата измамени отъ своитъ брачни другари. И тжкмо въ това е голжмата стойностъ на „Концертъ“.

Постановката на комедията и играта на всички участващи артисти сж отлични.

П. Г. Зяпковъ

Насоки на съвременната филмова режисура

За да посрещне своето ново време и нуждитъ на неговитъ героични люде, съвременната филмова режисура се стреми да събуди въ тжхнитъ сърдца преди всичко и хубави чувства, да ги затроне и превзпита въ борческия духъ на епохата, която днесъ се ражда. Затова тя не се задоволява съ похватитъ и традициитъ на миналитъ филмови творци, а тргва по нови пжтища, които основенъ критерий е вложената истинностъ, изобразена въ редицата картини на дадения филмовъ разказъ. Затова тя обобщава всички похвати въ единъ и твори филми, въ които техника и художественостъ сж въ цѣлостно съзвучие.

Още въ своето детство филмътъ показа, че е предимно оптическо изкуство, че картинното въ него е неговата своеобразна сжщина. Въпржкитъ това, обаче мнозина режисьори не съблюдаваха тая чисто филмова особенностъ и затова тжхнитъ филми бидоха отречени като филми. Това с отнася най-вече до т. н. диалогични филми, които и днесъ на мжста пълнятъ „пазаря“, но не даватъ желанитъ касови сборове, защото публиката вече умжбе да цени и разбира филмовото изкуство. Тж не представляватъ нищо друго, освенъ единъ нескржчно фотографиранъ театъръ.

Но съ бжзрото развитие на филмовото изкуство тия нелепости вжзеха да изчезватъ. Все пакъ тжхниятъ отпечатъкъ и днесъ ясно се съзира въ филмитъ, изградени по чисто драматически творби. Разбира се това е въ зависимостъ отъ степенята на можето на режисьора.

Съ чисто оптически срѣдства сега за сега си служатъ предимно унгарскитъ, френскитъ и отчасти нжмскитъ режисьори. Въ тжхнитъ филми словото само съпровожда развитието на действието. А шумътъ, механическитъ акустиченъ процесъ, изржкитъ отъ картинитъ и фотомонтажитъ, служатъ като илюстрация, която напълно замжства съответния текстъ и предава живо и правдиво известно действие, безъ тягостната намжса на раз-

говора. Тжзи оптически срѣдства влияятъ чрезъ смисъла и уясняватъ напълно разбираеми за публиката джжешевнитъ процеси, протичащи нжж филмовия епосъ. При тжх говорътъ служи само като една необходимостъ за правдоподобностъ и илюстрация.

Срѣдството работата сж абсолютното оптическо влияние се създава и развива филмовиятъ експресионизмъ. За него най-важното е да се добере до възможно най-голямъ изразна сила, състояща се въ картинното и лицезизраза на артиста.

Повечето отъ германскитъ филмови режисьори изхождатъ отъ художествено-релистична основа, зависеща отъ техническитъ възможности на филма. И докато чисто оптическата насока изхожда отъ възможноститъ на фотографическия изразъ, реалистичната изхожда отъ картинното впечатление. Подбиратъ се характерни положения, изъ които се откроява ясно срѣдтата. Този начинъ е епиченъ и напълно присжщъ на филма, защото филма и неговото действие се творятъ въ ширина, върху една разтегната основа т. е. той върви по свой епиченъ филмовъ пжтъ. Затова и тукъ епичното срѣдство е пакъ картината, а не думата.

Този начинъ се предпочита и прилага предимно при представянето на историческитъ филми: — чрезъ едно типично впечатление се изразява характера на обществения животъ презъ дадена епоха. Но това събирателно впечатление се предава само отъ силно одаренитъ режисьори, тжй като работата съ тоя видъ материя е особено трудна и отговорна. Наистина, тука имаме едно осъзнато предпазване отъ даването на историческото само като обстановка, но мнозина режисьори съ слабо развити филмови похвати не могатъ да се вжлжбятъ добре въ тази истина и затова тжхнитъ филми сж сензационни и интересни за широката публика, убиватъ окончателното можено на артиста и не представляватъ особена стойностъ отъ гледището на филмовото изкуство.

ВАРНЕНСКА ПОПУЛЯРНА БАНКА

ОСНОВАНА 1910 ГОДИНА

ТЕЛЕФОНИ: централа 29-55
дирекция 29-83

АГЕНЦИЯ — ул. ВЛАДИСЛАВЪ 55 — телефонъ 25-29

Банката отпуска заеми на членоветъ си при най-износни условия
СЛУЖБИ ПРИ БАНКАТА:

ВЛОГОВА: приема влогове отъ членове и нечленове — детски, седмични, срочни и безсрочни.

ПРЕВОДНА И ИНКАСОВА: съ всички градове и голжми села въ обединена България.

ГАРАНЦИОННА: издава удостоверения за участие въ търгове, по сждебни дѣла и др.

КОЛЕТНА И ЗА ОБЩИ ДОСТАВКИ: на членоветъ си на стоки, материали и др.

ИНФОРМАЦИОННА: отлично организирана.

ВАРНЕНСКИ ГРАЖДНИ, станете членове на Варненската популярна банка, която е стълбъ на кооперативна Варна! Подсигурете наследницитъ си, като станете членове на Взаимосп. благотв. фондъ! Внасяйте спестяванията си въ каситъ на Варненска популярна банка, която е дѣло на сплотенитъ усилия на хиляди ваши съграждани! РОДИТЕЛИ! Подсигурете децата си като ги снабдите съ касичка и спестовна книжка отъ Варненска популярна банка!

Малки вести

Този брой 12 и 13 излъже съ голжмо закъснение поради липса на хартия на пазаря.

Владимиръ Василевъ въ Варна. На 3 май Народния театъръ въ Варна съ съдействието на Народното читалище ще уреди беседа на известния български литераторъ и редакторъ на сп. „Златорогъ“ г. Владимиръ Василевъ на тема: „Героичната романтика въ българската литература“.

Иванъ Вазовъ, събрани съчинения трети томъ, лирика. — подъ редакцията на проф. Михаилъ Арнаудовъ Този томъ отъ пълното събрание на Вазовитъ съчинения съдържашитъ творби на народния поетъ отъ сбиркитъ му „Подъ гръма на победитъ“, „Нови екове“, „Пжсни за Македония“, „Какво пжбе планината“, „Люлка ми замориса“ и „Не ще загинемъ!“ Въ началото на тома редакторътъ дава критически уводъ, а въ края — разни добавки и забележки около даденитъ стихотворения. И този трети томъ отъ Вазовитъ съчинения показва сжриозността и дълбочината, съ които г. Арнаудовъ се е отнжсълъ къмъ задачата си. Следващитъ томе сж въ работа. Четвъртитъ томъ отъ съчиненията е на излизане.

Антология на писатели — дрънови. Дръновското читалище „Развитие“ е възложило на писателя Атанасъ Смирновъ да уреди една антология, която да съдържа по нжколко избрани творби на писателитъ — дрънови Стефанъ Руневски, Рачо Стояновъ, Денчо Марчевски, Йорданъ Ветвиновъ и Атанасъ Смирновъ, съ характеристики, биографични и библиографични бележки за всжки писателъ.

Паметникъ на Левски въ В. Търново. Карло Йосифовъ, по рождение в. търновецъ, отъ дълги години печатаръ въ Ботевградъ, е поискалъ на свои лични срѣдства да построи въ гр. В. Търново бюстъ — паметникъ на апостола Василъ Левски. За тая целъ той е внесълъ въ Популярната банка 40,000 лв. и е заявилъ на В. търновския общински съветъ, че ще продължи събирането на суми отъ личнитъ си скромни срѣдства.

Новъ литературенъ сборникъ. Желаящитъ да участвуватъ въ проектирания новъ литературенъ сборникъ да се отнесатъ до Кръстю Борисовъ, с. Дебелецъ, в. Търново.

Сложени подъ печатъ нови книги. Младиятъ поетъ Георги Урумовъ е сложилъ подъ печатъ новата си стихова, а белетристътъ Панчо Пжвевъ сборникъ разкази „Момичето, което ме залюби“.

Нови пжтища откриха германскитъ режисьори Файтъ Харланъ и Густавъ Учишки.

Густавъ Учишки създаде съ срѣдствата на своитъ технически филмови познания и чувствителенъ художественъ усетъ идейна основа на филма, присжща сама по себе си само на художествената литература. И за да разреши своитъ трудни задачи, той прибгва до стила на седмичнитъ филмови прегледи, които по сжщина на своето темпо, напълно отговаря на тревожния и задхънатъ ритъмъ на нашето мирно време.

Файтъ Харланъ, най-голямиятъ режисьоръ на Германия, твори филми, които по силата на своя творчески замахъ и вложената въ тжх човжчностъ, далечъ надминаватъ нашето доморасло мжрило за филмовото изкуство.

Той знае, че филма почива само на зрителнитъ и слухови възприятия и затова подбира такива изразни срѣдства, чрезъ които дад ниятъ филмовъ разразъ се припраща направо презъ зрението и слуха къмъ центъра на емоциитъ и фантазията.

Сжщината на неговата режисура обаче почива върху основата на актьорския филмъ, но така, че зрителя не остава съ впечатлението, че гледания филмъ е просто фотографиранъ театъръ, а една одухотворена посрѣдствомъ лицезизраза и движенията на артиста, филмова сврхъдействителностъ, все пакъ така земна и близка до нашитъ срѣдца.

Обаче успжхътъ на тази илюзия не се дължи само на горепосоченитъ отъ насъ похвати на Файтъ Харланъ. Неговата режисура е една особена жизненадейна съставка отъ приложбата на оптически експресионични, реалистични и авторски изразни срѣдства. Тая обединява всички въ единъ и твори филми съ висока художествена стойностъ

Файтъ Харланъ работи и за създаването на т. н. пластиченъ филмъ съ мечтата на всички филмови творци. За тая целъ той се е отдалъ на цвѣтния филмъ — едно съвременно изобретение, чрезъ което се добива само известна илюзия за пластичностъ, за релефностъ, но не и илюзията за четвъртото измерение — дълбочината — единъ проблемъ, чието реализуване ще направи отъ филма едно напълно изжнено, правдиво изкуство.

Радой Козаровъ

Печатница „Добруджа“ Варна

Х. МОСТРЕНЪ ПАНАИРЪ ВЪ ПЛОВДИВЪ

ОТЪ 26 АПРИЛЪ ДО 9 МАЙ 1943 ГОД.
ВЕЛИЧЕСТВЕНА МАНИФЕСТАЦИЯ НА ПРОИЗВОДСТВОТО
Пжтуване съ 70% намаление по Б. Д. Ж.